

**UCHWAŁA NR XVI/121/12
RADY POWIATU W BIELSKU PODLASKIM
z dnia 28 czerwca 2012 r.**

**w sprawie przyjęcia Powiatowego Programu Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych
w Powiecie Bielskim w latach 2012-2016**

Na podstawie art. 12 pkt.11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2001 r. Nr 142 poz. 1592, z 2002 r. Nr 23, poz. 220, Nr 62, poz. 558, Nr 113, poz. 984, Nr 153, poz. 1271, Nr 200, poz. 1688 i Nr 214, poz. 1806, z 2003 r. Nr 162, poz. 1568, z 2004 r. Nr 102, poz. 1055, Nr 167, poz. 1759, z 2007 r. Nr 173, poz. 1218, z 2008 r. Nr 180, poz. 1111, Nr 223, poz. 1458, z 2009 r. Nr 92, poz. 753 i Nr 157, poz. 1241, z 2010 r. Nr 28, poz. 142 i 146, Nr 40, poz. 230 i Nr 106, poz. 675 oraz z 2011 r. Nr 21, poz. 113, Nr 149, poz. 887 i Nr 217, poz. 1281) oraz art. 35a ust. 1 pkt. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2011 r. Nr 127, poz. 721, Nr 171, poz. 1016, Nr 209, poz. 1243 i 1244 i Nr 291, poz. 1707) uchwala się co następuje:

§ 1

1. Przyjmuje się Powiatowy Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych w latach 2012-2016.
2. Program o którym mowa w ust. 1 stanowi załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady

Adam Miron Łęczycki

Załącznik do Uchwały Nr XVI/121/12
Rady Powiatu w Bielsku Podlaskim
z dnia 28 czerwca 2012 roku

**POWIATOWY PROGRAM DZIAŁAŃ
NA RZECZ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH
W POWIECIE BIELSKIM
W LATACH 2012-2016**

Bielsk Podlaski, czerwiec 2012 r.

Wstęp

Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych nakłada na powiat zadanie opracowania i realizacji Powiatowego Programu Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych. Niniejszy program stanowi integralną część Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w powiecie bielskim i między innymi będzie realizował określone w jej cele.

Powiatowy Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych na lata 2012-2016 będzie służył realizacji polityki socjalnej oraz rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz przestrzeganiu praw osób niepełnosprawnych powiatu bielskiego.

Celem programu jest podniesienie świadomości społecznej o problemach osób niepełnosprawnych oraz stworzenie niepełnosprawnym mieszkańcom powiatu bielskiego warunków umożliwiających wykorzystanie ich potencjału i zdolności jak też osiągnięcia największej aktywności i samodzielności w życiu codziennym.

W niniejszym programie starano się określić najważniejsze obszary i kierunki działań, które należy kontynuować i które zmierzają do zapewnienia osobom niepełnosprawnym godnego i aktywnego życia. Program realizowany będzie z uwzględnieniem zmieniającej się sytuacji zarówno prawnej jak i finansowej samorządów gminnych i powiatowego oraz pozostałych partnerów – realizatorów niniejszego programu. Głównymi realizatorami programu będą:

- samorząd powiatu bielskiego,
- samorządy miejskie gminne z terenu powiatu bielskiego,
- stowarzyszenia i organizacje działające na rzecz osób niepełnosprawnych,
- ośrodki pomocy społecznej z terenu powiatu bielskiego,
- pracodawcy,
- instytucje szkoleniowe,
- osoby niepełnosprawne.

Łączna realizacja zadań przez wszystkich partnerów umożliwi osiągnięcie pożądaných efektów.

Należy oczekiwać, iż program ten podobnie jak poprzednie w znacznym stopniu przyczyni się do tego, aby każdy niepełnosprawny mieszkaniec powiatu miał poczucie, że jest pełnoprawnym członkiem lokalnej społeczności.

1. DIAGNOZA SYTUACJI ZAWODOWEJ I SPOŁECZNEJ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH W POWIECIE BIELSKIM

1.1 Niepełnosprawność w powiecie bielskim

Według danych Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań przeprowadzonego w 2011 roku na dzień 31.XII.2010r., powiat bielski zamieszkiwało 58.091 osób. Niestety wyniki spisu nie podają danych dotyczących niepełnosprawności i osób niepełnosprawnych (podawanie tych danych do spisu było dobrowolne).

Szacunkowo ocenia się, że około 15% populacji naszego kraju to osoby niepełnosprawne. Posiłkując się tym wskaźnikiem na terenie powiatu zamieszkuje około 8 800 osób niepełnosprawnych.

Powiat dysponuje jedynie częściowymi danymi dotyczącymi liczby osób niepełnosprawnych, będącymi w ewidencji jednostek organizacyjnych powiatu tj. Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie (PCPR), Powiatowego Zespołu Do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności (PZON) i Powiatowego Urzędu Pracy (PUP). Dane tych jednostek będą przedstawiane w miejscach omawiania danego tematu.

Liczbę i rodzaj wydanych orzeczeń przez Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w latach 2007 – 2011 przedstawia tabela nr 1.

Tabela Nr 1

Stan na 31 XII	2007 r.	2008 r.	2009 r.	2010 r.	2011 r.
Ogółem liczba wydanych orzeczeń o stopniu niepełnosprawności <i>w tym:</i>	910	876	964	967	1096
Lekkim	306	232	229	221	178
Umiarkowanym	355	372	390	386	446
Znacznym	249	272	345	360	472
Dzieci do 16 roku życia	128	128	121	121	124

Powyższe dane ukazują narastanie zjawiska niepełnosprawności w powiecie bielskim, lecz nie dają pełnego obrazu, bowiem wiele osób nie zgłasza się do PZON w celu ustalenia stopnia niepełnosprawności lub posiada orzeczenia równoważne wydane przez ZUS, KRUS, inne organy orzekające,

które uprawniają do korzystania ze świadczeń przewidzianych w ustawie o rehabilitacji.

1.2 Rehabilitacja zawodowa – sytuacja osób niepełnosprawnych na rynku pracy

Praca to nie tylko źródło dochodów, ale najskuteczniejszy sposób rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych. W trudnych czasach kryzysu gospodarczego, praca stała się „towarem deficytowym” o który trzeba walczyć, co znacznie zmniejsza szanse osób niepełnosprawnych w uzyskaniu odpowiedniego zatrudnienia na otwartym rynku pracy, uwzględniającego rodzaj i stopień niepełnosprawności. Na terenie powiatu bielskiego funkcjonuje tylko jeden zakład pracy chronionej tj. Spółdzielnia Inwalidów „Przyszłość” w Bielsku Podlaskim, która zatrudnia 102 osoby niepełnosprawne.

W Powiatowym Urzędzie Pracy w Bielsku Podlaskim nie są zarejestrowane wszystkie osoby niepełnosprawne w wieku aktywności zawodowej, ponieważ wiele osób posiada zakaz wykonywania pracy przez lekarza orzecznika lub głęboka dysfunkcja organizmu uniemożliwia podjęcie jakiejkolwiek pracy.

Liczbę osób niepełnosprawnych w wieku aktywności zawodowej bezrobotnych i poszukujących pracy zarejestrowanych w PUP w latach 2007 – 2011 przedstawia tabela nr 2.

Tabela Nr 2

Stan na 31 XII	2007 r.	2008 r.	2009 r.	2010 r.	2011 r.
Ogółem liczba zarejestrowanych osób niepełnosprawnych bezrobotnych i poszukujących pracy, w tym:	178	180	218	198	189
Kobiety	89	90	102	101	96
Mężczyźni	89	90	116	97	93
Mieszkańcy wsi (kobiety i mężczyźni)	39	47	48	46	49

Przedstawione w tabeli dane wykazują, że wśród osób niepełnosprawnych dominują mieszkańcy miast a kobiety na równi z mężczyznami są bezrobotnymi i poszukującymi pracy.

Jeżeli zaś chodzi o wskaźniki zarejestrowanych osób niepełnosprawnych pod względem stopnia niepełnosprawności to najliczniejszą grupę stanowią osoby z lekkim stopniem niepełnosprawności lub równoważnym, a w dalszej kolejności z umiarkowanym i znacznym lub równoważnymi.

Liczbę osób niepełnosprawnych w wieku aktywności zawodowej bezrobotnych i poszukujących pracy zarejestrowanych w PUP w latach 2007 – 2011 pod względem stopnia niepełnosprawności przedstawia tabela nr 3.

Tabela Nr 3

Stan na 31 XII	2007 r.	2008 r.	2009 r.	2010 r.	2011 r.
Ogółem liczba zarejestrowanych osób niepełnosprawnych bezrobotnych i poszukujących pracy, w tym:	178	180	218	198	189
Lekkim stopniem niepełnosprawności	128	132	152	128	128
Umiarkowanym stopniem niepełnosprawności	32	36	55	54	47
Znacznym stopniem niepełnosprawności	18	12	11	16	14

Biorąc pod uwagę kryterium wykształcenia osób niepełnosprawnych w wieku aktywności zawodowej bezrobotnych i poszukujących pracy zarejestrowanych w PUP w latach 2007 – 2011, liczby w tym zakresie obrazuje tabela nr 4.

Tabela Nr 4

Stan na 31 XII	2007 r.	2008 r.	2009 r.	2010 r.	2011 r.
Ogółem liczba zarejestrowanych osób niepełnosprawnych bezrobotnych i poszukujących pracy, w tym:	178	180	218	198	189
Wyższym wykształceniem	9	10	12	16	18
Średnim wykształceniem	57	54	76	70	65

Zawodowym wykształceniem	52	54	54	54	51
Podstawowym wykształceniem	60	62	76	58	55

Z powyższych danych wynika, że na liczbę bezrobotnych wśród osób niepełnosprawnych wpływają kwalifikacje zawodowe, ponieważ około 60% ogółu tych osób posiada wykształcenie podstawowe i zawodowe.

W ramach aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych, PUP organizował szkolenia, przekwalifikowania i staże w zakładach pracy. Jak wynika ze statystyk w latach 2007 – 2011 niewiele osób niepełnosprawnych korzystało z tych ofert urzędu pracy co przedstawia poniższa tabela.

Tabela Nr 5

Stan na 31 XII	2007 r.	2008 r.	2009 r.	2010 r.	2011 r.
Ogółem liczba osób niepełnosprawnych, które:					
- ukończyły szkolenie, przekwalifikowanie,	9	6	8	6	0
- odbyły staż pracowniczy.	5	8	7	7	7

Osoby niepełnosprawne rzadko korzystały z tych form aktywizacji z powodu stanu zdrowia oraz braku przekonania, że po ukończeniu szkolenia lub stażu znajdą zatrudnienie na lokalnym rynku pracy.

Pomimo złożonych i różnych problemów z jakimi borykają się osoby niepełnosprawne bezrobotne i poszukujące pracy, z ofert składanych przez pracodawców w latach 2007–2011 skorzystało 393 osoby. Liczba osób, która podjęła pracę w poszczególnych latach przedstawia tabela nr 6.

Tabela Nr 6

Rok	Liczba osób niepełnosprawnych, która podjęła zatrudnienie
2007	79
2008	85
2009	75
2010	89
2011	65

Rehabilitacja społeczna osób niepełnosprawnych.

Rehabilitacja społeczna ma na celu pobudzanie osób niepełnosprawnych do aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym, oraz wyrabianiu umiejętności do jak największej samodzielności w pełnieniu ról społecznych.

Największego wsparcia w tym kierunku osoby niepełnosprawne otrzymują ze strony Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie oraz miejskich i gminnych ośrodków pomocy społecznej.

W ramach rehabilitacji społecznej PCPR dofinansował realizację niżej wymienionych zadań. Liczbę zrealizowanych wniosków w poszczególnych latach przedstawia tabela nr 7

Tabela Nr 7

Rodzaj zadania	2007	2008	2009	2010	2011
Dofinansowanie uczestnictwa w turnusie rehabilitacyjnym	304	330	301	157	178
Dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych, technicznych, komunikowaniu się	28	27	24	20	22
Dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze	414	370	421	356	464
Dofinansowanie sportu, kultury, turystyki i rekreacji	10	11	7	7	5

Świadczenia udzielane osobom niepełnosprawnym przez miejskie i gminne ośrodki pomocy z terenu powiatu bielskiego to przede wszystkim zasiłki celowe, okresowe i z tytułu opieki nad osobą niepełnosprawną, usługi opiekuńcze i pokrywanie kosztów pobytu w domach pomocy społecznej.

Na terenie powiatu funkcjonuje również ośrodek wsparcia dziennego jakim jest Środowiskowy Dom Samopomocy w Bielsku Podlaskim, przeznaczony dla osób z zaburzeniami psychicznymi. Z pomocy ośrodka korzysta 26 dorosłych osób niepełnosprawnych.

Od 2010 roku w Bielsku Podlaskim funkcjonują Warsztaty Terapii Zajęciowej, których zadaniem jest wyrabianie umiejętności samodzielnego zaspokajania potrzeb życiowych i nauki dorosłych osób niepełnosprawnych podstawowych czynności samoobsługowych. W warsztatach uczestniczy 35 osób niepełnosprawnych.

Ważną rolę w rehabilitacji społecznej odgrywają stowarzyszenia i organizacje pozarządowe działające na rzecz osób niepełnosprawnych. Do największych organizacji i stowarzyszeń działających na terenie powiatu bielskiego należą:

- Stowarzyszenie Pomocy Osobom Niepełnosprawnym „Szansa” w Bielsku Podlaskim – 110 członków,
- Polski Związek Niewidomych Koło Terenowe w Bielsku podlaskim – 108 członków,
- Polski Związek Emerytów i Rencistów Oddział Rejonowy w Bielsku Podlaskim - 700 członków,
- Stowarzyszenie „Serce Ludzi Ziemi Bielskiej” w Bielsku Podlaskim – 40 członków,
- Klub „Amazonki” w Bielsku Podlaskim – 31 członków.

Do organizacji tych należy wiele osób niepełnosprawnych, które otrzymują różnego rodzaju wsparcie w integracji ze społeczeństwem.

1.4. Edukacja dzieci i młodzieży niepełnosprawnej

W celu zapobiegania wykluczeniu społecznemu podstawą jest umożliwienie nauki niepełnosprawnym fizycznie i umysłowo dzieciom i młodzieży w szkole masowej.

Na terenie powiatu bielskiego funkcjonuje Zespół Szkół Nr 3 w Bielsku Podlaskim z 4 oddziałami integracyjnymi, które umożliwiają 19 niepełnosprawnym uczniom realizację obowiązku szkolnego wraz z pełnosprawnymi uczniami.

Niepełnosprawne dzieci w wieku przedszkolnym mają możliwość uczestnictwa w środowisku wraz z rówieśnikami w Przedszkolu Nr 3 z Oddziałami Integracyjnymi w Bielsku Podlaskim do którego uczęszcza 21 dzieci niepełnosprawnych i 8 dzieci z wczesnym wspomaganie rozwoju.

Na poziomie szkoły podstawowej, gimnazjum i zawodowej nauka dzieci niepełnosprawnych odbywa się również w Zespole Szkół Specjalnych w Bielsku Podlaskim do której uczęszcza 117 uczniów.

Pobyty w przedszkolu i nauka w tej samej szkole z rówieśnikami jest korzystna dla dzieci niepełnosprawnych i ich pełnosprawnych kolegów. Pozwala im bardziej rozumieć partnera i sprzyja wyzbyciu się uprzedzeń, a także wzmacnia chęć niesienia pomocy osobom. Uczniowie ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi mają warunki do rozwijania umiejętności i nauki prawidłowego funkcjonowania w społeczeństwie, które zapewnia im szkoła specjalna.

1.5. Przystosowanie przestrzeni użyteczności publicznej do potrzeb osób niepełnosprawnych

Analizując dostęp osób niepełnosprawnych do miejsc użyteczności publicznej, a między innymi do: urzędów, szkół, placówek służby zdrowia, banków, sklepów na terenie powiatu bielskiego należy stwierdzić, iż pod tym względem w ostatnich latach nastąpił znaczny postęp. Wiele instytucji, placówek i obiektów stworzyło warunki osobom niepełnosprawnym do samodzielnego załatwiania spraw i korzystania z usług użyteczności publicznej. Są jeszcze jednak budynki i obiekty do których brak jest podjazdów, wind, przystosowanych toalet, które uniemożliwiają dostęp i przemieszczanie się w budynku osobom poruszającym się na wózkach inwalidzkich.

Dużą barierą osobom niepełnosprawnym poruszającym się na wózkach inwalidzkich oraz z dysfunkcją narządów wzroku i słuchu jest również brak stosownego dostosowania środków komunikacji publicznej. Autobusy i mikrobusy przewoźników prywatnych i komunikacji miejskiej nie są w wystarczającym stopniu przystosowane do przewozu osób z wyżej wymienionymi dysfunkcjami. Podobnie jest z ciągami komunikacyjnymi, które w bardzo wielu miejscach są nierówne i nie mają odpowiednich obniżek przy przejściach dla pieszych oraz odpowiedniej sygnalizacji akustycznej.

II. CELE PROGRAMU I KIERUNKI DZIAŁANIA

1. Cele programu:

- 1.1. Zwiększenie świadomości społeczeństwa na temat niepełnosprawności.
- 1.2. Zwiększenie aktywności zawodowej osób niepełnosprawnych.
- 1.3. Zwiększenie aktywności uczestnictwa osób niepełnosprawnych w życiu społecznym.
- 1.4. Tworzenie i poprawa warunków edukacji dzieci i młodzieży niepełnosprawnej.
- 1.5. Poprawa infrastruktury przestrzeni publicznej w celu umożliwienia korzystania i dostępu dla osób niepełnosprawnych.

Wymienione priorytetowe cele programu realizowane będą w latach 2012-2016, poprzez wdrażanie niżej wymienionych kierunków działań.

2. Kierunki działań:

2.1. Zwiększenie świadomości społeczeństwa na temat niepełnosprawności

Społeczeństwo i kadry instytucji i placówek w niewystarczającym stopniu przygotowane są do kontaktów i obsługi osób niepełnosprawnych. Z obserwacji i kontaktów z osobami niepełnosprawnymi wynika, że osobom pełnosprawnym często brakuje cierpliwości i wyrozumiałości w stosunku do tych osób. Należy podejmować działania w celu wyzbycia się uprzedzeń wobec niepełnosprawnych partnerów oraz nabycia umiejętności podmiotowego traktowania każdego niepełnosprawnego człowieka.

W celu zwiększenia świadomości społeczeństwa na temat niepełnosprawności realizowane będą następujące działania:

1. Szkolenie personelu zajmującego się obsługą osób niepełnosprawnych.
2. Organizacja spotkań informacyjnych i tworzenie punktów doradczych dla osób niepełnosprawnych.
3. Wykorzystanie mediów do przedstawiania problemów osób niepełnosprawnych.
4. Współdziałanie samorządów z organizacjami pozarządowymi w zakresie wymiany doświadczeń i upowszechniania wiedzy na temat niepełnosprawności.

2.2. Zwiększenie aktywności zawodowej osób niepełnosprawnych

Z analizy danych statystycznych Powiatowego Urzędu Pracy w Bielsku Podlaskim wynika, iż w celu poprawy sytuacji zawodowej osób niepełnosprawnych na rynku pracy należy podjąć niżej wymienione działania:

1. Zachęta i pomoc urzędu pracy pracodawcom w organizacji stanowisk pracy osobom niepełnosprawnym, poprzez wsparcie w formie zwrotów kosztów wyposażenia stanowisk pracy.
2. Promocja samozatrudnienia i wsparcie w formie jednorazowej pomocy na podjęcie działalności gospodarczej.
3. Finansowanie organizowanych przez pracodawców staży pracowniczych, prac interwencyjnych i robót publicznych.
4. Wspieranie i promowanie szkoleń zawodowych.
5. Uczestnictwo samorządów i pracodawców w programach i projektach skierowanych do osób niepełnosprawnych, współfinansowanych przez Europejski Fundusz Społeczny (EFS) i Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PFRON) .

6. Zintensyfikowanie poradnictwa zawodowego, pedagogicznego i psychologicznego w celu zwiększenia zainteresowania osób niepełnosprawnych w uzyskaniu zatrudnienia.
7. Zwiększenie liczby uczestników Warsztatów Terapii Zajęciowej.

2.3. Zwiększenie aktywności uczestnictwa osób niepełnosprawnych w życiu społecznym

Rehabilitacja społeczna a szczególnie pobudzanie aktywności, wyrabianie zaradności osobistej i umiejętności samodzielnego pełnienia ról społecznych ma na celu umożliwienie osobom niepełnosprawnym aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym. W tym celu podejmowane będą następujące działania:

1. Dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych w turnusach rehabilitacyjnych.
2. Dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych, technicznych i komunikowaniu się w miejscu zamieszkania osoby niepełnosprawnej.
3. Dofinansowanie zaopatrzenia osób niepełnosprawnych w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze.
4. Prowadzenie indywidualnych zajęć wczesnego wspomagania rozwoju dziecka i zajęć rewalidacyjnych z dziećmi z zespołem Downa, upośledzonymi umysłowo i opóźnionym zespołem psychoruchowym.
5. Wspieranie i współpraca z organizacjami pozarządowymi na rzecz poprawy sytuacji osób niepełnosprawnych.

2.4. Tworzenie i poprawa warunków edukacji dzieci i młodzieży niepełnosprawnej

Integracji i asymilacji uczniów zdrowych z niepełnosprawnymi najbardziej służą szkoły integracyjne. To w takich szkołach dzieci i młodzież niepełnosprawna może osiągnąć najlepsze wyniki w nauce i rozwijać swoje umiejętności, które niezbędne są w codziennym życiu.

W szkolnictwie specjalnym należy zaś dążyć do zmiany podejścia do niepełnosprawnego ucznia ze szczególnym zwróceniem uwagi na jego indywidualne potrzeby, celem stworzenia jak najlepszych warunków do prawidłowego funkcjonowania w społeczeństwie.

Do osiągnięcia tego celu należy podejmować następujące działania:

1. Tworzenie oddziałów integracyjnych w przedszkolach oraz klas integracyjnych w szkołach podstawowych, gimnazjach i szkołach ponadgimnazjalnych funkcjonujących na terenie powiatu bielskiego.

2. Organizowanie warsztatów i zajęć pozaszkolnych dla dzieci o specjalnych potrzebach edukacyjnych.
3. Dofinansowanie uczestnictwa dzieci i młodzieży niepełnosprawnej w turnusach rehabilitacyjnych, imprezach sportowych, rekreacyjnych i turystycznych.
4. Wspieranie programów profilaktycznych prowadzonych przez szkoły i placówki.

2.5. Poprawa infrastruktury przestrzeni publicznej w celu umożliwienia korzystania i dostępu dla osób niepełnosprawnych

Jedną z przyczyn wykluczenia społecznego osób niepełnosprawnych jest brak dostosowania i utrudnienia w korzystaniu z obiektów użyteczności publicznej, środków komunikacji i niezabudowanej przestrzeni publicznej. Karta Praw Osób Niepełnosprawnych zapewnia im prawo do życia w środowisku wolnym od barier funkcjonalnych a władze samorządowe wzywa do podejmowania działań w tym kierunku. W celu umożliwienia osobom niepełnosprawnym samorealizacji i dostępu do obiektów publicznych oraz korzystania z wszystkich dóbr należy podjąć niżej wymienione działania:

1. Likwidacja barier architektonicznych poprzez montaż wind lub budowę podjazdów do budynków urzędów administracji państwowej i samorządowej, szkół i przedszkoli oraz innych budynków użyteczności publicznej na terenie powiatu bielskiego.
2. Likwidacja barier transportowych poprzez zakup autobusów, mikrobusów przez samorządy i przewoźników prywatnych do komunikacji miejskiej, dowozu niepełnosprawnych uczniów do szkół i przewozu osób niepełnosprawnych do placówek rehabilitacyjnych i medycznych.
3. Budowa nowych i przebudowa istniejących ciągów komunikacyjnych (chodniki, przejścia dla pieszych, sygnalizacje świetlne i głosowe) stosownie do potrzeb osób niepełnosprawnych poruszających się na wózku inwalidzkim oraz z dysfunkcją narządu wzroku i słuchu.
4. Tworzenie na terenie powiatu placówek i pomoc w ich wyposażeniu w sprzęt i przedmioty służące rehabilitacji osób niepełnosprawnych.
5. Edukacja potencjalnych inwestorów publicznych i prywatnych o potrzebach osób niepełnosprawnych.

III. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA I HARMONOGRAM REALIZACJI

Głównym źródłem finansowania realizacji programu będą środki pieniężne Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, przekazywane algorytmem dla samorządów powiatowych oraz na realizację programów PFRON do których samorządy gminne zgłosiły akces. Poza środkami Funduszu ważnym i dużym źródłem finansowania zadań realizowanych w ramach niniejszego programu będą środki uzyskane z funduszy unijnych, przeznaczonych na realizację projektów na rzecz osób niepełnosprawnych.

Obok wyżej wymienionych źródeł finansowania samorządy i organizacje pozarządowe przeznaczą własne środki na wsparcie osób niepełnosprawnych. Realizacja programu w dużym stopniu będzie zależała od inicjatywy i chęci realizatorów do podejmowania działań na rzecz osób niepełnosprawnych, mieszkających na danym terenie oraz od wysokości posiadanych i pozyskanych środków na ten cel.

Niektóre działania, między innymi takie jak: likwidacja barier funkcjonalnych w miejscu zamieszkania osoby niepełnosprawnej, turnusy rehabilitacyjne, zaopatrzenie w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze, szkolenia i przekwalifikowania, staże pracownicze realizowane będą w sposób ciągły każdego roku, zaś inne, takie jak: likwidacja barier architektonicznych i urbanistycznych w obiektach użyteczności publicznej, likwidacja barier transportowych, tworzenie placówek rehabilitacyjnych realizowane będą w zależności od aktywności realizatorów w procesie pozyskiwania funduszy o których mowa wyżej.

Realizatorami programu będą jednostki o których mowa we wstępie do programu.

IV. PODSUMOWANIE

Podjęcie działań zawartych w programie przyczyni się do osiągnięcia wyznaczonych w nim celów a w szczególności wyrównania szans osób niepełnosprawnych w życiu społecznym i poprawy ich sytuacji życiowej.

Różne instytucje mają obowiązek wspierania środowiska tej grupy społecznej, ale tylko wspólna realizacja przyjętych kierunków działań może przynieść oczekiwane efekty.